PLÁN MULTIKULTURNÍ VÝCHOVY pro 1. a 2. stupeň

Základní škola, Praha 9 – Satalice, K Cihelně 137

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

INBÁZE

OBSAH

Obecný úvod 5
O InBázi 5
O projektu Mosty ke školám III 6

Úvod do tématu 7
Multikulturalismus, Multikulturní výchova 7
Historie a současnost menšin v ČR 8
Multikulturalita ve školství 11

ZŠ Satalice 12
Klíčové aktivity projektu: Vytvoření plánu multikulturní výchovy pro 1. a 2. stupeň 12
Zmapování prostředí školy a jejích technických možností 13
Operativní plán multikulturní výchovy pro 1. stupeň 15
Realizace a testování plánu multikulturní výchovy pro 1. stupeň v praxi 15
Závěrečná evaluace plánu, zapracování zpětných vazeb, finalizace plánu pro 1. stupeň 18
Operativní plán multikulturní výchovy pro 2. stupeň 20
Realizace a testování plánu multikulturní výchovy pro 2. stupeň v praxi 20
Závěrečná evaluace plánu, zapracování zpětných vazeb, finalizace plánu pro 2. stupeň 21

Použitá literatura a zdroje 23
Autorský tým 23

Přílohy

1. stupeň

- Metodické a pracovní listy Česko pro 0.–2. ročník
- Metodické a pracovní listy Slovensko pro 0.–3. ročník
- Metodické a pracovní listy Německo pro 2.–4. ročník
- Metodické a pracovní listy Polsko pro 2.–4. ročník
- Metodické a pracovní listy Ukrajina pro 3.–4. ročník
- Metodické a pracovní listy Francie pro 4.–6. ročník
- Metodické a pracovní listy Itálie pro 4.–6. ročník
- Metodické a pracovní listy Sýrie pro 4.–6. ročník

2. stupeň

- Metodické a pracovní listy Španělsko pro 6.–7. ročník
- Metodické a pracovní listy Velká Británie pro 6.–8. ročník
- Metodické a pracovní listy Předsudky pro 8. ročník
- Metodické a pracovní listy Migrace pro 9. ročník

- Tipy a zdroje k multikulturní výchově pro ZŠ

OBECNÝ ÚVOD

O INBÁZI

InBáze, z. s. je nestátní nezisková organizace, **která existuje od roku 2001**. Jejím posláním je vytvářet bezpečný a otevřený prostor k vzájemnému poznávání a porozumění mezi českými občany a lidmi jiných národností a kultur.

Nabízíme aktivity pro migranty a jejich rodiny – odborné sociální, právní a psychosociální poradenství, asistenční a poradenské služby včetně pomoci v nouzi. **Provozujeme komunitní centrum**, organizujeme programy pro děti a mládež, kurzy českého jazyka pro děti i dospělé, multikulturní skupiny a komunitní akce pro širokou veřejnost. **Spolupracujeme se školami** v oblasti metodické podpory pedagogických pracovníků při začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ), realizujeme multikulturní vzdělávací a komunitní programy, poskytujeme metodické materiály pedagogům a žákům, organizujeme pravidelné volnočasové aktivity pro žáky. Pro interkulturní a pedagogické pracovníky **pořádáme kurzy**. Každoročně **realizujeme interkulturní festival RefuFest** a provozujeme také **sociální podnik Ethnocatering**.

V rámci tématu podpory **začleňování žáků s OMJ** do českého školství se snažíme nastavit komplexní systém podpory od vyčlenění funkce koordinátora inkluze přes metodickou podporu pedagogů, jazykovou podporu dětí a komunikaci s rodiči až po práci s dětským kolektivem.

V oblasti multikulturní výchovy dlouhodobě spolupracujeme se školami s různou mírou intenzity. Vytváříme a realizujeme multikulturní programy pro MŠ a 1. i 2. stupeň ZŠ (projekt *Bedýnky příběhů*, diskuze s migranty) včetně nastavení plánů multikulturní výchovy. Rovněž se věnujeme vytváření metodických a pracovních materiálů včetně audio nahrávek nebo video spotů k tématům multikulturality nebo komplexnímu nastavení plánů pro školy v oblasti multikulturní výchovy.

Organizujeme **komunitní aktivity** zaměřené na ethnovaření, výtvarné aktivity nebo kulaté stoly na různá sociální nebo vzdělávací témata. Pravidelně realizujeme **interkulturní kluby a příměstské tábory** při ZŠ, ve kterých se v menších kolektivech potkávají děti z různých kultur a zemí.

O PROJEKTU MOSTY KE ŠKOLÁM III

Projekt Mosty ke školám III je zaměřen na podporu MŠ a ZŠ v Praze v oblastech začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem a rozvoje kompetencí dětí a žáků v oblasti multikulturního vzdělávání. Jeho cílem je zvýšení kvality vzdělávání prostřednictvím posílení inkluze v multikulturní společnosti rozšiřováním vzdělávacích programů o prvky rozvoje sociálních a občanských kompetencí a zlepšením podmínek pro začleňování dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem. Projekt přispívá k sociální soudržnosti, chápání a respektování sociokulturní rozmanitosti, k porozumění a toleranci odlišných kultur.

V rámci projektu spolupracujeme se **dvěma pražskými základními školami a jednou mateřskou školou**, názvy jsou uvedeny dle rejstříku MŠMT:

- **Základní škola, Praha 9 – Satalice, K Cihelně 137**
- **Základní škola, Praha 4, Květnového vítězství 1554**
- **Mateřská škola, Praha 10, Horolezecká 912**

Tato školská zařízení jsme vybrali z toho důvodu, že podporují sociokulturní prostředí, toleranci a vzájemné obohacování jednotlivých kultur. Rádi jsme je podpořili ve snaze o vytváření proinkluzivního multikulturního prostředí.

Projekt se zaměřuje zejména na metodickou podporu pedagogického sboru a vedení škol, všech zapojených žáků včetně žáků s OMJ, dále rodičů nebo veřejnosti.

V projektu jsou realizované následující klíčové aktivity:

- Zmapování a nastavení spolupráce a komunikace se školami
- Vytvoření plánů školy pro začleňování dětí a žáků s OMJ
- Vytvoření plánu multikulturní výchovy pro MŠ a 1. stupeň ZŠ
- Vytvoření plánů multikulturní výchovy pro 2. stupeň ZŠ
- Řízení projektu

ÚVOD DO TÉMATU

Multikulturalismus lze jednoduše chápat jako konstatování faktu, že v jednom státě společně žijí lidé různých kultur, etnik a ras.

Kromě toho termín multikulturalismus znamená myšlenkový a politický směr, který zdůrazňuje prospěšnost kulturní diverzity pro společnost a stát a snaží se o rovnoprávnost všech občanů bez ohledu na jejich původ, etnicitu či náboženské přesvědčení. Cílem multikulturalismu je zvyšovat schopnost respektu vůči odlišnému, překonávat stereotypy, předsudky, nejrůznější formy xenofobie a rasismu. Je zaměřen na vnímání odlišnosti jako příležitosti k obohacení, nikoli jako zdroje konfliktu.

Multikulturní výchova je pedagogická činnost, která umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami a zároveň si tak hlouběji uvědomovat specifika vlastní kultury. Přes poznávání a porozumění jiným kulturám vede cesta k zaujímání tolerantních postojů k příslušníkům jiných etnik a ras, respektování jiných národů, a následně k vzájemné koexistenci a kooperaci. Proto cílem multikulturní výchovy není jen předávat informace o různých národech, rasových a náboženských skupinách, ale také budovat otevřenost, rozvíjet smysl pro spravedlnost, vychovávat k partnerství, spolupráci a solidaritě.

Multikulturní výchova se hluboce dotýká i mezilidských vztahů ve škole, vztahů mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou, rodinou a místní komunitou. Multikulturní přístup se prolíná různými vzdělávacími oblastmi a měl by se projevit nejen v realizovaném učivu, ale také v metodách, v klimatu třídy i celé školy.

Průřezové téma multikulturní výchova je součástí rámcového vzdělávacího programu pro předškolní a základní vzdělávání, jelikož jednou ze základních funkcí vzdělávacího systému je příprava na život ve společnosti a světě, který se poslední dobou stává více a více multikulturní. Začleněním multikulturní výchovy do vzdělávání školský systém reaguje na rostoucí multikulturalitu, etnickou a sociokulturní rozmanitost v české společnosti. Česká republika se po vstupu do Evropské unie zařadila mezi státy s výrazným počtem dlouhodobě pobývajících cizinců (tj. osob s cizí státní příslušností/občanstvím).

HISTORIE A SOUČASNOST MENŠIN V ČR

Cizinci v České republice jsou aktuálním společenským tématem, kterému se nelze vyhnout ani ve výuce na mateřských a základních školách. Mohlo by se zdát, že se jedná o nový jev, pravdou však je, že pohyb cizinců nebo také zahraniční migrace je na našem území přítomný neustále. V České republice žijí **příslušníci čtrnácti uznaných národnostních menšin.** Jedná se o menšinu **běloruskou, bulharskou, chorvatskou, maďarskou, německou, polskou, romskou, rusínskou, ruskou, řeckou, slovenskou, srbskou, ukrajinskou a vietnamskou.** Po staletí přítomná početná židovská menšina po II. světové válce téměř zanikla (podle odhadů dnes žije v Česku kolem 15 000 Židů, k judaismu se jich však v roce 2021 přihlásilo pouze 1901).

Historická zkušenost českého území s migrací zasahuje do období raného středověku. První zmínky o pohybu obyvatelstva na území našeho dnešního státu pocházejí již ze 6. století v období příchodu **Slovanů**. V počátečních obdobích slovanského osídlení probíhala migrace obyvatelstva často a samozřejmě, někdy i nuceně. Mezi středověké „imigranty" patřily skupiny Valonů, Vlámů, Židů, Romů, Valachů i Irů.

Pro naši moderní historii je však důležitá především migrace **Němců**, kteří se usídlili mezi 12. a 14. stoletím v českém pohraničí na základě pozvání panovníků Českých zemí, aby nevyužité pohraniční oblasti zúrodnili. Z pohraničních oblastí se postupně stěhovali i do dalších částí země.

I nadále však přicházeli cizinci ve větších či menších vlnách, za zmínku stojí například **Romové**, o kterých se píše v Dalimilově kronice již v první polovině 13. století a kteří zde žijí dodnes. V 16. století pak přicházeli Charváti prchající především před osmanskou expanzí na Balkáně a také švýcarští Habáni, které vyhnala náboženská perzekuce. V pozdějším období můžeme zmínit třeba Francouze v 18. století, kteří se zde usidlovali na základě pozvání panovnice Marie Terezie nebo se zde usadili po bitvě u Slavkova. Na začátku 19. století po anexi Bosny a Hercegoviny Rakouskem-Uherskem to byli také obyvatelé Balkánu převážně muslimského vyznání.

Československo bylo v době svého založení zemí velmi národnostně smíšenou a také k cizincům velmi tolerantní, což bylo mj. pozůstatkem mnohonárodnostního složení Rakousko-Uherské monarchie, jíž bylo součástí. Kromě Čechů a Slováků žila na jeho území třímilionová německá menšina a kromě ní tradičně i další skupiny, jako například Rusíni, Maďaři, Židé či Poláci, a to po mnoho století.

Důležité je ovšem zmínit, že historicky převažoval počet vystěhovalých Čechů nad počtem cizinců, kteří na naše území přišli. Češi odcházeli především z ekonomických důvodů, v závislosti

na historickém období i z politických a náboženských. Nejčastěji byly jejich cílem USA, Kanada, Austrálie, Velká Británie, Německo, Rakousko, Argentina a Francie. Česko bylo převážně vystěhovaleckou zemí až do počátku 90. let 20. století.

Situace se výrazně změnila s příchodem II. světové války a následným obdobím komunismu. Nejvýznamnější změny v etnickém složení a prostorovém rozmístění obyvatelstva se projevily v důsledku poválečného **vyhoštění Němců a genocidy židovského obyvatelstva** (ze 120 000 se vrátilo po válce minimum), vliv mělo také následné dosídlování pohraničních oblastí. V tomto období také proběhla vlna návratu (reemigrace) Čechů a Slováků ze zahraničí, převážně z Maďarska, SSSR (volyňští Češi), Rumunska, Francie, Rakouska, Polska, Německa a Jugoslávie.

S nástupem **komunistického režimu** byla legální zahraniční migrace výrazně omezena, zároveň však došlo k nárůstu té nelegální. Odhaduje se, že v letech 1948 až 1989 odešlo do zahraničí asi 500 tisíc obyvatel. Jedním z důsledků těchto událostí a setrvávající uzavřenosti státu bylo zvyšování národnostní jednotnosti obyvatelstva a tím i nedostatek příležitostí ke kontaktu s cizinci a zkušeností s mnohonárodnostním prostředím. S tímto se starší generace potýkají dodnes. Ale i v tomto období přicházeli ze zahraničí cizinci. Prvními, kteří přišli, byli **Bulhaři**. Československo poskytovalo pomoc s rozvojem průmyslu v převážně zemědělském Bulharsku, výměnou přišlo několik tisíc bulharských zemědělců dosídlit stále poloprázdné pohraniční oblasti.

Další početnější skupinou byli **řečtí uprchlíci** utíkající před občanskou válkou v Řecku. Mezi roky 1948 a 1949 přišlo asi 12 000 levicově orientovaných Řeků, z velké části dětí, kteří tehdy byli velmi přátelsky přijati, a byla jim poskytnuta veškerá pomoc.

Pozdější, zejména pracovní migrace cizinců, byla upravena na základě mezivládních dohod a obchodních smluv, které měly převážně charakter hospodářské pomoci spočívající ve vyučení a speciální odborné přípravě pracovníků těchto zemí, kde nebylo možné potřebnou kvalifikaci získat. Dohody byly uzavírány se zeměmi patřícími do vlivové sféry tehdejšího SSSR, a to konkrétně s Polskem, Maďarskem, Vietnamem, Mongolskem, Laosem, Severní Koreou, Kubou, Angolou a Nikaraguou. Speciální obchodní smlouvy zmiňující pohyb obyvatel mělo Československou pouze s Polskem a bývalou Jugoslávií. Nejvýznamnější mimoevropskou zemí byla z pohledu přílivu pracovní síly Vietnamská socialistická republika, v rámci Evropy Polsko.

Od otevření hranic se Česká republika stala postupně zemí výrazně přistěhovaleckou, kde počet zahraničních imigrantů rok od roku roste. I když byl v posledních letech nárůst omezen z důvodu omezeného pohybu osob kvůli pandemii COVID-19, velká část cizinců tu zůstává a do ČR přichází rekordní počet cizinců. V posledních pěti letech byl zaznamenán nárůst více než 30%.

Ke konci roku 2021 bylo v Česku podle Českého statistického úřadu skoro 661 tisíc cizinců, což tvoří víc než 6 % české populace. **V Praze je to však přes 36 % (od roku 2011 se tento podíl takřka nemění), a ve Středočeském kraji 14 %** všech cizinců, kteří legálně pobývají v ČR. Nejsou v těchto počtech ale zahrnuti cizinci, kteří v Česku legálně pobývají bezvízově a neregistrovaní občané Evropské unie. Z toho vyplývá, že reálné počty cizinců jsou vyšší, než tabulky uvádí. I přes velký nárůst v posledních letech je ovšem hodnota podílu v mezinárodním srovnání stále relativně nízká.

Co se týče národnostního složení, k 31. 12. 2021 převažují cizinci ze třetích zemí a mezi nimi dominují občané **Ukrajiny** (196,8 tis.), **Vietnamu** (64,8 tis.) a **Ruské federace** (45,3 tis.). Ze zemí EU jsou to občané **Slovenska** (114,6 tis.), **Rumunska** (18,8 tis.), **Polska** (17,9 tis.), **Bulharska** (17,2 tis.) a **Německa** (14,7 tis.).

Rozmístění pobytu cizinců na území republiky je zřetelně diferencované. **Praha se stala „cílovým" městem** s jednoznačně největší regionální koncentrací těchto osob. Důvodů je proto hned několik, např. více pracovních příležitostí v kvalifikovaných i nekvalifikovaných odvětvích, již existující cizinecké komunity, lepší infrastruktura pro vyřizování pobytových záležitostí i pomoc v různých krizových situacích (např. neziskové organizace), ale i určitá anonymita a majoritní obyvatelstvo více zvyklé a tolerantnější vůči cizincům. Podobné rysy samozřejmě vykazují i další velká města v republice. V rámci Prahy je patrná vyšší koncentrace občanů Ukrajiny na území městského obvodu Praha 4 a Praha 9. Občané Vietnamu jsou pak ve větší míře soustředěni na území Prahy 4 (tržnice Sapa). Nejvyšší podíl občanů ruského státního občanství pak vykazuje Praha 5.

Občané Ukrajiny se mimo Prahu dále více soustřeďují ve Středočeském a Jihomoravském kraji, občané Vietnamu v pohraničních oblastech převážně s Německem. Atraktivními regiony pro občany Ruské federace jsou Středočeský, Jihomoravský a Karlovarský kraj. Hlavními důvody jsou opět pracovní příležitosti (např. automobilka Škoda v Mladé Boleslavi), dostupnost velkých měst (Praha, Brno), ale i historické vazby (lázeňská města) a již existující menšinové komunity.

Začátkem roku 2022 situace se zřetelně změnila. Z důvodu války na Ukrajině v České republice a v jiných státech EU je zaznamenan velký nárůst migrantů z Ukrajiny. Celkem jich od začátku ruské invaze koncem února uprchlo přes šest milionů, ale okolo dvou milionů lidí se na Ukrajinu již vrátilo. K 1. 10. 2022 v Česku získalo víza 409 tisíc ukrajinských uprchlíků. Mezi dospělými Ukrajinci s dočasnou ochranou jsou asi tři čtvrtiny žen. Z celkového počtu tvoří ženy 44 %, děti a mladiství 33 %, muži ve věku 18–64 let 19 % a senioři 3,6 %, vyplývá z dat ministerstva vnitra.

MULTIKULTURALITA VE ŠKOLSTVÍ

V České republice ve školním roce 2021/2022 navštěvovalo MŠ, ZŠ a SŠ 52 699 cizinců, což představuje podíl 3 % na celkovém počtu žáků. V Praze je však podíl žáků a studentů s jiným než českým občanstvím na uvedených typech škol 3x větší (8,8 %, celkem 19 912 cizinců). V Praze jsou ale také školská zařízení, kde podíly cizinců překračují i 20 % hranici. Dle demografické analýzy vývoje má tento trend stoupající tendenci.

Ve skutečnosti jde ve všech úrovních školství o něco vyšší počty cizinců, neboť uvedené statistiky vykazují jako cizince pouze osoby s jiným než českým státním občanstvím. Avšak u nás žije také určitý počet osob-imigrantů, kteří již české občanství získali, avšak stále si udržují etnickou identitu odlišnou od rodilých Čechů, která se projevuje i u jejich dětí.

Co se týče národnostního složení, **v českých školách (MŠ, ZŠ, SŠ)** převažují cizinci ze třetích zemí a mezi nimi dominují občané **Ukrajiny (28 %), Vietnamu (20 %) a Ruské federace (7 %).** Ze zemí EU jsou to občané **Slovenska (19 %), Německa a Polska** (příhraniční oblasti).

Podle Českého statistického úřadu ve školním roce 2021/2022 navštěvovalo pražské MŠ 4 893 cizinců, což představuje podíl 11,5 % na celkovém počtu žáků. 806 děti pochází ze Slovenska, 2 816 z jiných zemí Evropy a 1 271 jsou občané ostatních států světa.

Jak je vidět ze statistik, je v současné době multikulturní prostředí vytvořeno i **v mateřských školách**. Děti se na denní bázi setkávají s tématy multikulturality, migrace a to buď napřímo, nebo prostřednictvím médií. Proto je nutné začít s multikulturní výchovou již v předškolním věku, kdy děti nemají ještě předsudky, neuvědomují si své rozdíly. Své životní postoje si lidé vytvářejí postupně skrze zkušenosti, přebíráním názorů starších dětí a dospělých. A aby tyto postoje byly kladné, je velice důležité vést děti k respektování odlišných kultur pozitivními příklady, vhodnou motivací a vytvářením přátelských vztahů mezi sebou navzájem.

ZŠ SATALICE

Základní škola Satalice se nachází na Praze 9 – Satalice a je jedinou základní školou v tomto městském obvodu. Jedná se o státní, plně organizovanou školu, má všechny ročníky 1. i 2. stupně. Ve školním roce 2020/2021 školu navštěvovalo 429 žáků, přičemž počet žáků každoročně mírně stoupá, výjimkou je školní rok 2022/2023, kdy školu začalo navštěvovat 427 žáků, z toho je 39 žáků s odlišným mateřským jazykem.

Po materiální stránce je škola velmi dobře vybavená, součástí školy je i školní družina a školní hřiště, děti mohou navštěvovat školní jídelnu.

Ve všech ročnících základní školy probíhala výuka podle Školního vzdělávacího programu pro základní vzdělávání – „Nastartuj!". V roce 2021/22 ZŠ Satalice disponovala dvěma třídami v každém ročníku, mimo tři 6. třídy a jednu třídu ve 4. ročníku, celkem je v ZŠ 18 tříd. Ve škole působilo 38 pedagogických pracovníků s odbornou kvalifikací.

Klíčové aktivity projektu: Vytvoření plánů multikulturní výchovy pro 1. a 2. stupeň ZŠ

Cílem těchto aktivit je pomoci škole vytvořit plán multikulturní výchovy pro 1. stupeň a 2. stupeň, ověřit jej v praxi, vyhodnotit a zapracovat případné změny. Prostřednictvím multikulturního plánu podpořit rozvoj sociální a občanské kompetence žáků a seznámit je s kulturou cizích zemí. Cílovou skupinou jsou žáci a pedagogičtí pracovníci škol.

Klíčové aktivity se skládaly z několika fází. Během přípravné fáze jsme oslovili všechny participující složky – vedení ZŠ, pedagogy a další pedagogické pracovníky, a sestavili tak tým aktivity. V rámci realizační fáze byly naplánovány a průběžně realizovány následující kroky:

- Zmapování prostředí školy a jejích technických možností
- Návrh možného zpřesnění a rozpracování průřezových témat multikulturní výchovy pro jednotlivé ročníky a předměty
- Vytvoření plánu multikulturní výchovy
- Realizace a testování plánu v praxi po dobu min. jednoho školního roku
- Závěrečná evaluace plánu, zapracování zpětných vazeb, finalizace plánu

Zmapování prostředí školy a jejích technických možností

V rámci realizační fáze projektu bylo na ZŠ Satalice provedeno dotazníkové šetření mezi pedagogy, jehož cílem bylo zmapovat prostředí školy v oblasti multikulturní výchovy. Pro získání dat byla využita metoda strukturovaného dotazníku, který byl rozeslán učitelům na 1. a 2. stupni ZŠ v elektronické formě. Na 1. stupni se vrátilo 9 a na 2. stupni 12 odpovědí. Dotazníkové šetření bylo dále doplněno rozhovory s garantkou spolupráce mezi školou a příjemcem a garantkou tvorby plánu multikulturní výchovy. Konkrétně byly otázky zaměřeny na dvě oblasti: *Co nabízí škola učitelům jednotlivých ročníků či předmětů k vyučování multikulturní výchovy?* a *Jaké konkrétní možnosti poté učitelé využívají při výuce?*

Většina respondentů se shoduje v tom, že jsou průřezová témata v oblasti multikulturní výchovy zapracována do ŠVP: Pedagogové se zcela neshodují v otázce, zda mají k dispozici dostatek materiálů pro výuku MKV (na 2. stupni si to myslí polovina dotazovaných, na 1. stupni jen jeden z devíti, kteří se mapování zúčastnili). Také jenom čtvrtina dotazovaných pedagogů se domnívá, že jsou pravidelně informováni o novinkách a dostávají tipy na zapracování multikulturních témat do předmětů. V tematice MKV také téměř neprobíhají školení.

Škola se snaží o přátelské prostředí a výchovu k rasové toleranci, a většina pedagogů je si toho vědoma. Je zajišťována **výuka češtiny jako druhého jazyka**, na 1. stupni **v rámci družiny fungují jazykové kluby**. Setkání s partnerskými školami nebo třídami, výjezdy tříd zaměřené na soužití a spolupráci dětí a komunitní multikulturní kluby byly v době pandemie hodně omezeny, takže o jejich existenci řada zejména nových pedagogů nevěděla, jak vyplynulo z dodatečného rozhovoru s garantkou tvorby plánu multikulturní výchovy. **Škola organizuje nebo se zapojuje do projektů** v oblasti multikulturality a multikulturní výchovy (multikulturní dny, dílny, besedy). Necelá polovina pedagogů si je vědoma spolupráce s neziskovými organizacemi, uvedli zejména **Amnesty International, Meta, InBáze, Člověk v tísni a ANNO.** Škola neorganizuje jednorázové výjezdy pedagogů, nerealizuje adopci dětí ze zemí třetího světa na dálku a ve škole neprobíhá výuka náboženství. Podle garantky je ale výuka náboženství na 2. stupni rámcově zahrnuta v předmětu Člověk a svět/společnost.

Klíčovou osobou pro multikulturní výchovu je zástupkyně ředitele, Ing. Alžběta Oborná. Podněty však mohou vycházet ode všech pedagogů. **Při výuce multikulturní výchovy pedagogové uvádí využití pohádek a tradic různých národů** (hodiny Českého jazyka a Výtvarné výchovy), výchovu k toleranci (uvědomění si rozdílů), světadíly – obyvatelé, kultura (Prvouka, Přírodověda, Vlastivěda) a trénink diskuse. Na 2. stupni bylo uvedeno také zařazení globální výchovy. Několik pedagogů zmínilo jako možnost i dopi-

sování s cizinci. Upevnění vztahů a posílení sociálních vazeb mezi žáky probíhá také v třídnických hodinách. Jeden respondent se vyjádřil, že škola nabízí vše z nabízených možností a že jediným limitujícím faktorem je sám vyučující.

Pedagogové používají ve výuce multikulturní výchovy i další metody: **spolupráce s knihovnou, muzeem či dalšími institucemi, zapojení žáků do organizace akcí pro spolužáky** či **mladší žáky** (spolupráce mezi třídami, posílení sociálních vazeb, vrstevnické učení). Dopisování s cizinci, adopce na dálku dětí z třetího světa ve škole není realizováno. Jeden respondent z 1. stupně zmínil návštěvu studentů **Erasmu z PedF UK na škole.** Tři pedagogové z 2. stupně uvedli realizaci jednodenních či vícedenních projektů v oblasti multikulturní nebo demokratické výchovy, konkrétně projekt olympiáda a projektová spolupráce s **Amnesty International.**

Ve škole využívají při práci s multikulturními tématy **hotové pracovní listy, videa, články, knížky a vyprávění, debaty na multikulturní témata v rámci třídnických hodin, webové stránky www.JSNS.cz** nebo jiné webové stránky k prohlížení zajímavostí z jiných kultur. „Nejvíce se mi osvědčila problematika školství v jednotlivých zemích. Zde žáci mnohem lépe chápou a dokáží se vcítit (například pravidla školy a školství v Japonsku, Nizozemsku, Chile, Číně apod.).“ Dále se v odpovědích objevilo divadlo, rozhovory a spolupráce s rodiči cizinci. Ve třídách jsou interaktivní tabule, k dispozici je počítačová učebna.

Škola od 1. 9. 2020 do 31. 12. 2022 realizuje aktivity v rámci projektu OP PPR **Výzva 54 ZŠ SATALICE**, CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_071/0001946. Tento projekt zahrnuje kontinuální podporu integrace a nastavení pozitivního multikulturního prostředí ve škole. Škola také využívá možnosti spolupráce s neziskovými organizacemi, jako jsou **META, InBáze, Integrační centrum Praha** k podpoře proinkluzivnosti dětí s OMJ a jejich rodičů a navázala spolupráci se zahraničními studenty Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v rámci programu **Erasmus+**. Celkově se na výsledku mapování v odpovědích pedagogů projevilo uzavření školy v době pandemie – pedagogové ztratili návaznost s dobou před pandemií. O to podstatnější je vytvoření prostoru pro sdílení dobré praxe mezi pedagogy včetně podpůrných materiálů tak, aby bylo zařazování nových metod a technik pro pedagogy snazší. A také motivace pedagogů k využívání těchto metod a zpracování většího množství metodických materiálů pro pedagogy.

V rámci projektového týmu bylo dohodnuto, že výstupem klíčové aktivity bude vytvoření **operativního plánu multikulturní výchovy pro 1. a 2. stupeň ZŠ Satalice.** Společně jsme diskutovali podobu a strukturu plánu, která bude mimo úvodní části týkající se obecnějších pojmů a vývoje migrace na našem území zejména obsahovat detailně zpracované metodické materiály určené pro přímou práci pedagogů s žáky ve třídách.

Operativní plán multikulturní výchovy pro 1. stupeň

Plán pro 1. stupeň je zpracován napříč všemi předměty; tzn. Český jazyk, Matematika, Prvouka (u vyšších ročníků Přírodověda, Vlastivěda), Výtvarná a pracovní výchova, Hudební výchova, Anglický jazyk, Tělocvik.

Jako úvod do tématu ke každé zemi jsme zvolili realizaci multikulturních vzdělávacích programů – **Bedýnky příběhů** ve třídách. Obsahem programů byly vždy: pohádka (dvojjazyčné vyprávění/čtení v původním jazyce a češtině), dále povídání o zemi, tradicích a kultuře s využitím mapy, fotografií, předmětů a dále výtvarná aktivita, během níž se děti seznamují s tradičními technikami a materiály daných zemí. Metodické materiály a práce s nimi tak navazují na tyto programy, ale mohou fungovat naprosto samostatně.

Byl stanoven **harmonogram aktivit pro 1. stupeň.** Pro 1. ročník byly vybrané Slovensko a Česko, pro 2. ročník Polsko a Německo, pro 3. ročník Polsko a Ukrajina, pro 4. ročník Itálie a Francie, pro 5. Sýrie a Francie.

Na podzim roku 2021 měly proběhnout německé, syrské a italské programy. Na jaro roku 2022 byly naplánovány slovenské, francouzské, ukrajinské a české (zaměřené na velikonoční tradice) programy. Po programech byly předávány jednotlivým pedagogům metodické materiály k pilotování.

Realizace a testování plánu multikulturní výchovy pro 1. stupeň v praxi

Realizace aktivity probíhala po dobu školního roku 2021/2022 a začátku šk. roku 2022/2023, během kterých byly vytvářeny a zpracovávány metodické materiály, diskutované s garantkou na straně školy. Postupně tak vznikala finální podoba samotného plánu multikulturní výchovy, včetně jeho grafického zpracování. Do výuky bylo postupně zařazeno osm vzdělávacích multikulturních programů **Bedýnky příběhů.** Po programech byly do tříd předávány k pilotování metodické materiály pro pedagogy s navazujícími pracovními listy pro žáky k dané zemi. Programy se nakonec realizovaly následovně:

šk. rok 2021/22

- v říjnu 2x Německo ve třídách 2. A, 2. B,
- v listopadu 2x Sýrie ve třídách 5. A, 5. B, 1x Itálie ve třídě 4. A,
- v lednu 2x Slovensko ve třídách 1. A, 1. B, 2x Polsko ve třídách 3. A., 3. B,

- v únoru 2x Polsko ve třídách 2. A, 2. C,
- v dubnu 2x Česko – Velikonoce ve třídách 1. A, 1. B,
- v květnu 2x Ukrajina ve třídách 3. A, 3. B.

šk. rok 2022/23

- v září 3x Francie ve třídách 4. A, 4. B, 5. A. Realizace programů byla přesunuta na další šk. rok z důvodu omezené kapacity lektorky.

Jednalo se o programy přibližující následující země:

Bedýnka příběhů z Česka byla věnována oslavě Velikonoc. Žáci si poslechli pohádku *O červeném vajíčku*, následovalo interaktivní povídání o oslavách velikonočních svátků u nás i ve světě pomocí fotografií a ukázky velikonočních atributů: pomlázek, bohatě zdobených kraslic a dřevěných řehtaček. Žáci vyprávěli, jak se Velikonoce slaví v jejich rodinách. V druhé části si děti vytvářely a zdobily papírové „zaječí" klobouky pomocí barevných krepových papírů, nálepek a barevných lepicích pásek.

V první části **programu Bedýnka příběhů z Francie** si žáci vyslechli bajku *Liška a vrána* v českém a francouzském jazyce, po reflexi s žáky lektorky s pomocí prezentace seznámily žáky se životem ve Francii, tradicemi a kulturou. Žáci se dozvěděli o záludnostech francouzštiny a naučili se několik francouzských slov. Lektorka zahrála na akordeon francouzskou píseň, poté si žáci vyzkoušeli hru na akordeon zahrát sami. Ve výtvarné dílně, inspirované tradiční výrobou šperků, děti vytvářely náramky z korálků.

Program Bedýnka příběhů z Itálie se skládal z poslechu krátkého italského pohádkového příběhu *Jak slepý zpěvák vyzrál na zloděje*, který poté společně s lektorkami žáci zreflektovali. Žáci se seznámili s tradicemi a kulturou Itálie s využitím mapy světa, fotografií (vlajka, hlavní město, moře, fauna, jídlo, svátky a tradice, italská auta a móda). Žáci přičichli k voňavým bobkovým listům, která lektorka přivezla z Itálie, a vyzkoušeli si benátské karnevalové masky. Ve výtvarné části programu pracovali s tradičním materiálem využívaným řemeslníky v Itálii – kůží, a mohli si tak vyzkoušet její zdobení pomocí speciálních barev na kůži.

V programu **Bedýnka příběhů z Německa** se žáci nejprve naučili názvy zvířat německy a poté si poslechli pohádku *Brémští muzikanti* bratří Grimmů v českém a německém jazyce. Poté následovalo zajímavé a vtipné povídání o našem západním sousedovi – Německu, jeho hlavním městě, historii, spolkových zemích, historii Berlínské zdi a také např. vynálezech pocházejících od německých autorů. Zde mohli žáci tipovat, které vynálezy jsou německého původu. Nechyběl

ani krátký exkurz do německé kuchyně. Na následné výtvarné dílně tvořili žáci pomocí šablon zvířátek a foukacích fixů obrázky na motivy úvodní pohádky bratří Grimmů.

Bedýnka příběhů z Polska obsahovala polskou pohádku *Wawelský drak, král Krak a švec Skuba* v českém a polském jazyce. Lektorky pohádku hrály jako divadlo, žáci se mohli aktivně zapojovat do děje a odhadovat polské výrazy i vývoj příběhu. Poté seznámily žáky se zemí, jejími zvyky a tradicemi prostřednictvím ilustrované mapy Polska, fotografií měst, kulturních památek, přírody i kulinárských specialit našeho severního souseda. Povídání doprovázely ukázky typických polských předmětů (jantar a výrobky z něj, tradiční polská keramika, modely polských majáků atd). Žáci se naučili několik polských slov. Lektorka z Polska celý program doprovázela lidovými polskými písněmi hranými na akordeon. Bedýnku završila výtvarná část programu, která byla věnována tradiční technice plstění a tvorbě náramků z ovčí vlny.

Během **programu Bedýnka příběhů ze Slovenska** lektorky zahrály pohádku *Jak Kubko s Maťkem vatru přeskakovali* v českém a slovenském jazyce. Poté následovalo představení země, seznámení se s jejími zvyky a tradicemi prostřednictvím mapy světa, fotografií a ukázky krojů, typických předmětů a řemesel. Slovenská lektorka zahrála na brumli a zapojila žáky do tance *Takto letia vtáci.* Ve výtvarné části programu si žáci vyzkoušeli tradiční slovenskou techniku modrotisk (modrotlač) pomocí otisku razítek na bílém a modrém plátně.

Bedýnka příběhů ze Sýrie obsahovala pohádku *Zlatá mince* v českém a arabském jazyce, dále proběhla reflexe pohádky s žáky, na kterou navázala debata týkající se kulturních, zeměpisných a přírodopisných specifik Sýrie s použitím mapy světa, fotografií, typického syrského zdobeného nádobí, tradičního oblečení, koření. Poté lektor představil žákům hudební nástroje (arabská loutna, flétna, tamburína), zahrál a zazpíval arabské lidové písně. Ve výtvarné části programu inspirované tradičními technikami tepání do kovu žáci ze silného alobalu vytvořili velké mince nebo erby, pomocí rydel je zdobili a barvili akrylovými barvami.

Bedýnka příběhů z Ukrajiny představila žákům ukrajinskou pohádku *Telesyk* v českém a ukrajinském jazyce formou divadla kamishibai. Lektorky vyprávěly příběh a ukazovaly ilustrace k pohádce. Poté následovalo povídání o zemi s využitím mapy světa, fotografií (vlajka, hlavní město, vesnice, hory, fauna, flóra, jídlo atd.), typických ukrajinských předmětů a tradičních oděvů, které si žáci vyzkoušeli. Zatancovali si i lidový tanec na písničku *Podoľanočka*. Ve výtvarné části programu žáci tvořili obrázky formou koláže z látek, jelikož pro Ukrajinu je typická práce s textilem.

Veškeré multikulturní programy **Bedýnky příběhů** byly vedené dvěma lektory InBáze, z toho vždy jedním původem z dané země. Nicméně metodické materiály jsou přizpůsobené tak, že v budoucnu je možné realizovat programy ve škole rovněž samostatnými pedagogy. Na stránkách InBáze a rovněž v metodických materiálech je možné najít audio nahrávky pohádek v několika cizích jazycích.

Závěrečná evaluace plánu, zapracování zpětných vazeb, finalizace plánu pro 1. stupeň

Část metodických a pracovních listů byla navržená a zpracovaná v projektu **Mosty ke školám II,** nově byly vytvořeny a zpracovány materiály k Francii. Poté byly materiály pedagogy a žáky pilotovány v praxi. Dále na základě zpětné vazby od pedagogů byly metodické materiály diskutovány a upraveny na míru pro danou školu.

Po realizaci multikulturních programů byly pedagogům předávány k pilotování metodické materiály.

Jednalo se o následující materiály k jednotlivým zemím:

Pilotování **metodiky k Německu** probíhalo **ve třídách 2. A a 2. B.** Zpětná vazba pedagožek byla až na drobné připomínky pozitivní, pracovní listy považují za funkční a věkově přiměřené. Dle zpětné vazby byla cílová skupina v tomto ročníku rozšířena i na vyšší ročníky. Byla také upravena drobná chyba v křížovce na **PL15** zaměřeném na německé vynálezy. Celkově jsme rozšířili doporučené **využití materiálů pro 2. až 4. ročník.**

Metodika k Sýrii se pilotovala **ve třídách 5. A a 5. B.** Pedagožky označily metodiku za odpovídající učivu pro 5. ročník, žáci to zvládli většinou samostatně kromě **PL2 – Pohádka,** kde určují žánr, což je pro 1. stupeň ještě trochu obtížné, protože ne všechny žánry na 1. stupni probírají. Některé úkoly se žákům zdály jednoduché, vhodné pro 4. třídu **(PL1 – Pohádka, PL10 Matematika, PL15, PL19 a PL22 – Přírodověda).** Na základě zpětné vazby byly opravené chyby v PL **(PL10, 11 – Matematika, PL20 – Přírodověda),** přepracované **PL1 – Pohádka** a **PL22 – Přírodověda. Metodické materiály jsou nyní určené pro 4. až 6. ročník.**

Následovalo pilotování **materiálů k Itálii** ve třídě **4. A.** Učitelka upozornila na faktické chyby v PL, např. v **PL3 – Pohádka** se vyskytla chyba v odpovědi, v **PL5 – ČJ** nevycházela tajenka. Měla připomínky k metodickým listům. Pracovní listy byly upravené, metodické listy lehce přepracované (**ML k Matematice** jsme doplnili o mnemotechnické pomůcky k římským číslicím, přidali

doplňující informace k **ML k ČJ** o šikmé věži). **Metodické materiály jsou určené pro 4. až 6. ročník.**

Ve třídách 1. A, 1. B se pilotovala **metodika k Slovensku.** Dle vyjádření pedagožek byly úkoly na pracovních listech přiměřené k obsahu i předmětu, ale upozornily na to, že děti v 1. ročníku nepracují s mapami, některé úkoly byly pro děti příliš složité. Jednalo se např. o pracovní listy – **PL6 (Pohádka), PL7 (ČJ)** nebo **PL18 a P19 (VV).** Do metodiky jsme u některých **PL (PL3 (Pohádka), PL11 (Matematika))** přidali další jednodušší úkoly. Doplnili jsme také další tipy, odkazy na obrázky nebo videa. **Metodické materiály jsou nyní určené pro 0. až 3. ročník.**

Pilotování **metodiky k Polsku** probíhalo ve třídách **2. A, 2. B, 3. A a 3. B.** Zpětné vazby na metodiku byly v naprosté většině pozitivní, takže nebyly nutné větší úpravy pracovních a metodických listů. V případě **Matematiky** se objevila poznámka o vyšší náročnosti, vzhledem k tomu jsme doporučili tuto aktivitu i pro 3., popř. 4. třídu a toto doporučení zapracovali do metodického listu. Ostatní aktivity byly hodnoceny jako věkově i obsahově přiměřené. **Metodické materiály jsou určené pro 2. až 4. ročník.**

Pilotování materiálů k Česku probíhalo ve třídách **1. A, 1. B.** Dle zpětné vazby od pedagožek jsou úkoly zábavné, věkově, obsahově i předmětově přiměřené. Nepatrně jsme upravili metodické materiály **(k PL13 – Prvouka),** jinak se nevyskytly žádné připomínky, které by měly být zapracovány. **Materiály jsou určené pro 0. až 2. ročník.**

Metodika k Ukrajině se pilotovala **ve třídách 3. A a 3. B.** Dle zpětné vazby od pedagožek jsou úkoly obsahově i předmětově přiměřené, některé ale věkově neodpovídají, **(PL3 – Pohádka, PL7 – ČJ)**, několik PL **(PL5 – ČJ, PL8 – Matematika)** má nejednoznačně nebo chybně formulované zadání. Po zapracování zpětných vazeb byly graficky opraveny **PL1 – Pohádka, PL9 a PL10 – Matematika** a přepracované úkoly k výše uvedeným **PL**. K metodickým listům nebyly žádné připomínky. **Metodické materiály jsou určené pro 3. až 4. ročník.**

Pilotování **metodiky k Francii** probíhalo na začátku školního roku **2022/23 ve třídách 4. A, 4. B. a 5. A.** Pilotování metodiky začalo dříve než byly programy realizovány, ale i v takovém nezvyklém formátu pedagožky metodické materiály vyzkoušely a zhodnotily. Dle vyjádření pedagožek byly úkoly na pracovních listech přiměřené k obsahu i předmětu, ale některé jsou pro žáky příliš složité, neodpovídají učivu pro daný ročník. Učitelky upozornily na faktické chyby (**PL1, PL3 – Pohádka, PL5, PL6 – ČJ a v ML**). Po zapracování zpětných vazeb byly graficky opraveny **PL1, PL3 – Pohádka, PL5, PL6 – ČJ, PL9 – Vlastivěda, PL12, PL14 – Přírodověda. Metodické materiály jsou nyní určené pro 4. až 6. ročník.**

Operativní plán multikulturní výchovy pro 2. stupeň

Plán pro 2. stupeň je zpracován do různých předmětů, ale ne napříč všemi předměty. Ve vyšších ročnících (8. a 9. třída, **metodiky Předsudky a Migrace**) se jedná obvykle o předměty ČASP a Angličtina, ale materiál obsahuje prvky práce s textem, statistikami apod., je zde přesah do Zeměpisu a Dějepisu, metodiky se tedy dotýkají různých oborů a předmětů.

V 6. a 7. ročníku jsou **metodiky Španělsko a Velká Británie** zpracovány pro většinu předmětů, které se ve škole učí, zejména humanitní předměty – Český jazyk a Angličtina, Dějepis. Metodiky dále obsahují Přírodopis, Zeměpis, Matematiku, Hudební výchovu, Výtvarnou a Pracovní výchovu.

Byl stanoven harmonogram aktivit pro 2. stupeň. Pro **6. ročník** bylo vybráno **Španělsko**, pro **7. ročník Velká Británie** (metodiku lze použít v 6.–8. třídě). Pro **8. ročník** jsme zvolili **metodiku Předsudky**, kterou lze použít na celém 2. stupni, a pro **9. ročník metodiku Migrace**.

Jako úvod ke každému tématu jsme zorganizovali povídání s cizinci nebo Čechy, kteří v dané zemi dlouhodobě žili, a mohou tak žáky obohatit o vlastní zkušenosti. Obsah programů se lišil – vždy však byla součástí prezentace a ukázka videa. Po programech zahájili pedagogové pilotování metodických materiálů, které jim byly předávány.

Realizace a testování plánu multikulturní výchovy pro 2. stupeň v praxi

Realizace programů začala probíhat na začátku 2. pololetí školního roku 2021/2022, v únoru, a pokračovala celé pololetí v tomto sledu:

šk. rok 2021/22

- v únoru 2x Velká Británie ve třídách 7. A, 7. B,
- v březnu 3x Španělsko ve třídách 6. A, 6. B, 6. C, 2x Migrace ve třídách 9. A, 9. B,
- v květnu 2x Předsudky – Vietnam ve třídách 8. A, 8. B

Program Velká Británie: s pomocí prezentace lektorka probrala se žáky základní údaje o Velké Británii (obyvatelstvo, geografie, podnebí, hospodářství, zajímavosti, kulturní a turistické památky, zajímavé a historické osobnosti, sporty). Děti se nakonec shodly, že v čase, který zbyl, by je nejvíc zajímalo jídlo a hudba. O toto a vlastní zkušenosti ze života ve Velké Británii se lektorka podělila na konci programu. Program zakončila promítáním hudebního videa.

Program Španělsko: kromě prezentace, která se zabývala základními údaji o Španělsku, lektorka také vyprávěla o cestě do Santiaga de Compostela a hodně času věnovala kulturním odlišnostem mezi Čechy a Španěly.

Program Migrace: proběhl v angličtině, lektor využíval prezentace, videí a krátkého filmu k přiblížení vlastní migrační zkušenosti a zkušenosti z práce s uprchlíky různých národností. Věnoval se také kultuře své rodné země, Jordánska.

Program Předsudky: lektor, který je příslušníkem druhé generace Vietnamců v České republice, hovořil o vietnamské kultuře, kulturních odlišnostech, o životě ve Vietnamu a také o vlastní zkušenosti. Kromě prezentace používal také videa.

Závěrečná evaluace plánu, zapracování zpětných vazeb, finalizace plánu pro 2. stupeň

Metodické a pracovní listy byly navržené a zpracované pro ZŠ Satalice, poté je pedagogové pilotovali s žáky v praxi. Dále byly tyto metodické materiály diskutovány a upraveny.

Jednalo se o následující materiály k jednotlivým zemím a tématům:

Velká Británie – pilotování metodiky probíhalo v 7. A a 7. B. Ze zpětné vazby vyplynulo, že učitelky byly především spokojené s Angličtinou a Dějepisem. Aktivity u některých předmětů (např. Český jazyk) vyhodnotily jako jednodušší, vhodné spíš k opakování, nebo bylo zmíněno, že příliš nezapadají do ŠVP, což bylo zčásti způsobeno i pilotováním pouze v 2. polovině školního roku, ve zhuštěné formě. Proto jsme ponechali materiály v původním stavu, pouze opatřili poznámkami upozorňujícími na to, že v Českém jazyce se jedná o opakování a v Angličtině jsme upozornili na použití několika slov v písni. Ve Fyzice se paní učitelce nezdálo projektové zaměření výuky, protože preferuje výuku praktickou, s garantkou tvorby multikulturního plánu jsme nicméně došli k závěru, že jiný pedagog by materiál mohl využívat, ponechali jsme jej tedy v nezměněné podobě. K Matematice si učitelka sama vyhledala dodatečné materiály a upravila pracovní list, aby více odpovídal jejím představám.

Španělsko – pilotování metodiky probíhalo v 6. A, 6. B a 6. C. Zpětné vazby byly převážně pozitivní, u některých předmětů byly poznámky, že mohly být materiály ještě promyšlenější (Zeměpis, který se jinak velmi líbil), případně zcela nezapadaly do aktuálně probírané látky (Angličtina, Zeměpis), což lze v budoucnu vyřešit tím, že se materiál bude zařazovat do výuky postupně podle toho, jak se bude do aktuálně probírané látky hodit. Výtvarná výchova se zdála jednodušší,

v pracovním listu jsme tedy upozornili, že se jedná o úvod do kubismu. V Přírodopisu paní učitelka namítala, že rajče je americká plodina a že děti nemají relevantní terminologii k vyplnění tohoto pracovního listu. Přesto jsme se rozhodli jej ponechat – rajče zejména na jihu Evropy už zdomácnělo a co se týče terminologie – jedná se o doplňkový materiál, který pedagog může a nemusí využít. Matematikářka se opět podílela na vylepšení metodiky vlastní nabídkou videí. Jediná větší výtka byl přílišný zmatek v Angličtině, kdy žáci sledují video ve španělském jazyce a čtou anglické titulky. Video v angličtině jsme nenašli, proto jsme problém vyřešili tak, že jsme k videu přidali text, který jej shrnuje. Pedagog tak může pracovat jen s textem a žáci odpovídají na otázky na základě textu, nebo s textem a posléze i videem.

Metodika Předsudky byla pilotovaná v 8. ročnících (8. A a 8. B). Metodika využívá metodu řízené diskuze a videí volně dostupných na internetu, nemá pracovní listy a je krátká, v rozsahu 45 minut, takže snadno proveditelná. Nebyly k ní žádné negativní připomínky, které by bylo třeba zapracovávat.

Pilotování **metodiky Migrace** probíhalo v 9. A a 9. B. K metodice ani pracovním listům v češtině nebyly žádné negativní poznámky, pracovní listy byly vyhodnoceny jako dostatečně propracované a zvládnutelné. Kriticky byla přijata část do hodin Angličtiny s tím, že téma děti nezajímá a je mimo tematický plán výuky Angličtiny. S těmito poznámkami souhlasíme, jedná se však o nadstavbovou aktivitu, která vznikla, protože je škoda téma migrace, k němuž je na internetu mnoho materiálů dostupných v angličtině, do hodiny angličtiny nezpracovat. Zařazení je pak na učiteli – není nutné materiál využívat.

Po celkovém zapracování zpětné vazby a grafických úpravách byl **Plán multikulturní výchovy pro 1. a 2. stupeň** včetně příloh finalizován a následně předán do školy v září 2022.

POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

- https://clanky.rvp.cz/clanek/o/p/231/MULTIKULTURNI-VYCHOVA-V-MATERSKE-SKOLE.html
- https://icpraha.com/pocet-cizincu-v-praze/
- https://www.czso.cz/csu/xa/cizinci-v-hl-m-praze-v-roce-2020
- https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Multikulturalismus?fbclid=IwAR3o_6qgejUNgVkR_IjFsEjCNIQacmgw3DdH5d04cHj1SWcao1_80Hei5eQ
- https://dl1.cuni.cz/pluginfile.php/407687/mod_resource/content/1/Multikulturalismus.pdf
- https://www.darius.cz/ag_nikola/multikult.html
- https://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/ruzne-tvare-a-aspekty-multikulturalismu-uvod-k-vybranym-aktualnim-studiim
- https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1bo%C5%BEenstv%C3%AD_v_%C4%8Cesku
- https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Multikulturn%C3%AD_v%C3%BDchova?fbclid=IwAR3K0R6R-8XbiLhuEB0Cj5oo1aG1GZucyD9lZWh2fvDHNhKcZ1X1-9NsxyY
- https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10911
- https://golemio.cz/insights/statistiky-v-souvislosti-s-valkou-na-ukrajine
- https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp

Autorský tým

Autorky metodik:

Ing. Petra Holubářová, Ing. Victoria Golovinova, MgA. Hana Mlynářová, Bc. Anh Nguyenová, Blanka Charvátová (Předsudky, Migrace), Mgr. Hana Vencovská (Velká Británie), Mgr. Olga Bulajcsik (Ukrajina), Mgr. Martina Hradecká (Itálie, Španělsko), MgA. Petra Lacinová (Sýrie), Huyen My Dinh (Francie), Pavlína Trojanová (Migrace), Rumbidzai Hodzonge (Migrace)

Ilustrace a grafické zpracování:

MgA. Jakub Dluhosch, Mgr. Martina Hradecká, Petr Fryml, DiS.

Vytvořeno v rámci projektu Mosty ke školám III podpořeného z Operačního programu Praha: Pól růstu ČR – CZ, reg. číslo CZ.07.4.68/0.0/0.0/20_079/0002127

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

PRAHA
PRAGUE
PRAGA
PRAG

INBÁZE